

تصویر کودک در سینمای ایران

نویسنده
داریوش نوروزی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	روزنی، داریوش، ۱۳۳۶
عنوان و نام پدیدآور	تصویر کودک در سینمای ایران / مؤلف داریوش روزنی
مشخصات نشر	تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	۲۵۶ ص.
شابک	۷۵۰۰۰ ریال، ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۱۸-۴۲-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	سینما و کودک - ایران
شناسه افزوده	پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۲ ۹۵۹۹۵ PN
رده‌بندی دیویی	۷۹۱ ۴۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۰۷۱۶۶

تصویر کودک در سینمای ایران

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

نویسنده: داریوش روزنی

ویراستار: اکبر جنانی

طراح جلد و صفحه‌آرا: حسین آذری

نوبت چاپ: اول - آذر ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۱۸-۴۲-۰

شمارگان: ویژه مخاطبان خاص

قیمت: ۷۵۰۰۰ ریال

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.

در صورت تخلف پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پاستور ۱، میدان ولیعصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

صندوق پستی ۶۱۷۴ - ۱۴۱۵۵ تلفن ۸۸۹۱۹۱۷۷، دوازدهگان ۸۸۸۹۳۰۷۶

فهرست مطالب

۷	سخن ناشر
۹	مقدمه
بخش اول - کودک و فیلم	
۱۳	فصل اول - کودک
۳۱	فصل دوم - سینمای کودک
بخش دوم - کودک و سینما	
۵۷	فصل سوم - سرآغاز: تلاش های کم‌نمر
۶۳	فصل چهارم - فرایند عمومی شدن سینما
۷۱	فصل پنجم - شرایط اجتماعی و فرهنگی سال‌های آغازین
۸۵	فصل ششم - تغییر نگاه به کودک
۹۷	فصل هفتم - نسبت کودکان و سینما
بخش سوم - دهه سی، کودک دیده می‌شود	
۱۱۳	فصل هشتم - شرایط اجتماعی کودکان دهه سی
۱۱۹	فصل نهم - فیلم‌های کودکان دهه سی
بخش چهارم - دهه چهل و پنجاه کودکان: کانون توجه	
۱۳۹	فصل دهم - شرایط اجتماعی و فرهنگی دهه چهل
۱۴۵	فصل یازدهم - ملودرام و کودکان ستاره
۱۵۳	فصل دوازدهم - فیلم‌های کانونی
۱۶۷	فصل سیزدهم - دهه پنجاه و دنیای مدرن

بخش پنجم - پس از انقلاب (۱۳۷۲ تا ۱۳۷۵) / همه آنچه می‌خواستیم / همه آنچه داشتیم

۱۸۳	فصل چهاردهم - سال‌های آشفته
۱۹۱	فصل پانزدهم - کودکان سیاسی
۱۹۹	فصل شانزدهم - کودک - قهرمان
۲۰۳	فصل هفدهم - چرا سینمای کودک
۲۰۹	فصل هجدهم - سینما - کودک - فارابی
۲۲۱	فصل نوزدهم - کودکان سینما را فتح می‌کنند
۲۳۱	فصل بیستم - کودکان سینمای جنگ
۲۳۷	فصل بیست و یکم - کودکان سینمای فانتزی
۲۴۳	فصل بیست و دوم - کودکان دیگر
۲۴۴	منابع و مآخذ

سخن ناشر

بی شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ هر جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد و با انحراف فرهنگ، هر چند جامعه از بعدهای اقتصادی، سیاسی، صنعتی و نظامی قدرتمند و قوی باشد و بسی بروج و میان نبی است، اگر فرهنگ جامعه‌ای وابسته و مرتزق از فرهنگ غرب باشد، ناچار دیگر ابعاد آن جامعه به جانب مخالف گرایش پیدا می‌کند و بالاخره در آن مستهلاک می‌شود و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می‌دهد (امام خمینی (ره)، صحیفه نور، ج ۱۵: ۱۶).

رشد و توسعه اقتصادی و یا سیاسی بدون توجه به ارزش‌های والای فرهنگی می‌تواند موجبات سستی و اغوجاج در اصول اعتقادی و ملی جامعه را فراهم آورد. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با انجام تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی و نیز برگزاری نشست‌های علمی با اصحاب علم و فرهنگ و ارائه نتایج حاصل در قالب کتاب، تلاش خود را مصروف گسترش ارزش‌های اصیل فرهنگی می‌کند. امید است با بهره‌گیری از توان علمی پژوهشگران، بتوان گام مؤثری در برنامه‌ریزی جامع توسعه کشور برداشت.

اثر حاضر، نتیجه پژوهشی است در موضوع «تصویر کودک در سینمای ایران» که توسط داریوش نوروزی با نظارت سیدمحمد بهشتی انجام شده و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

یادآوری می‌شود، مطالب مندرج در کتاب حاضر لزوماً منعکس کننده دیدگاه‌های پژوهشگاه نیست.

مقدمه

تا پیش از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ ما فاقد سینمای کودک و نوجوان بودیم. هنگامی که این موضوع به شورای پژوهشی پژوهشگاه پیشنهاد شد، همچنان که پیش‌بینی می‌شد، با آن مخالفت شد؛ زیرا اعضای شورا معتقد بودند که این موضوع پیشاپیش باطل است و همه شواهد و قرائن حاکی از آن است که ما سینمای کودک و نوجوان داشته‌ایم. البته ذهنیت عموم کسانی که دستی در سینمای ایران دارند همین است، زیرا این افراد تمام فیلم‌هایی را که به نوعی می‌توان آنها را کودک و نوجوان قلمداد کرد، ندیده‌اند. مقصودم از سینمای کودک و نوجوان، فیلم‌هایی هستند که برای مخاطب کودک و نوجوان ساخته می‌شوند و در سالن‌های سینمای رسمی کشور به طور معمول نمایش داده می‌شوند. بدین ترتیب تمامی فیلم‌های کوتاه، ویدیویی و فیلم‌هایی که از تلویزیون پخش می‌شوند و به راحتی دسترس (یا به تعبیر دیگر در چشم‌رس) بچه‌ها هستند و آنها را بدون انتخاب می‌بینند، از دایره این پژوهش بیرون هستند. با این حال پژوهشگر کوشیده که حتی

همین فیلم‌ها به بوته فراموشی سپرده نشوند و به ضرورت به آنها نیز پرداخته شود. بنابراین تمامی فیلم‌هایی که به سینمای کودک و نوجوان مربوط‌اند؛ اعم از فیلم‌هایی برای کودکان، درباره کودکان و حتی با حضور کودکان، مورد توجه قرار گرفته‌اند تا چیزی از قلم نیفتاده باشد. دو مسئله نیز در تاریخ سینمای ایران مورد بررسی قرار گرفته است: یکی، روند شکل‌گیری و تکوین سینمای کودک و نوجوان، و دیگری، تصویری که از کودکان و نوجوانان به عنوان زمینه ظهور سینمای کودک و نوجوان در فیلم‌های ایرانی ارائه شده است. پژوهشگر معتقد است که اهمیت و تصویری که از کودکان و نوجوانان نزد مردم و همچنین نزد فیلمسازان وجود دارد، از نکات مهم شکل‌گیری سینمای کودک است.

برای نگارش این پژوهش، پژوهشگر تمامی فیلم‌هایی را که بررسی کرده با نگاه کارشناسانه دیده و به اشاره دیگران به این فیلم‌ها بسنده نکرده است. متأسفانه تاکنون هیچ تحقیق جامعی درباره سینمای کودک و نوجوان صورت نگرفته است. البته مقالاتی پراکنده نوشته شده که به اغلب آنها در ضمن پژوهش اشاره شده است. این مقالات نیز به توصیه پژوهشگر، زمانی که سردبیر فصلنامه سینمایی فارابی بوده، نگارش یافته است.

در پایان جا دارد از راهنمایی‌های استاد و مرادم، جناب آقای سیدمحمد بهشتی، که از حمایت‌های علمی بی‌دریغ ایشان همواره بهره‌مند بوده‌ام، تشکر کنم.

داریوش نوروزی